

Bestuursdienst

Afdeling Zorg, Welzijn en Integratie
Steller I. Rozema
Onderwerp Aanpak van Qat in relatie tot activeringsproject Somalische Groningers

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 61 95 Bijlage(n) -

Ons kenmerk OS 11.2869709

Datum 27 JAN 2012 Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Op 7 december 2011 hebben wij in de commissie Financiën en Veiligheid afgesproken uw raad te informeren over het effect van de aanpak van Qat in relatie tot de problematiek rond de Somalische Groningers.

Om u een indruk te geven van de omvang en kenmerken van de Somalische gemeenschap in Groningen beginnen wij met een korte beschrijving van deze gemeenschap. Daarna blikken wij terug op de aanleiding van het opstarten van het activeringsproject Somalische Groningers in 2010. Tevens geven wij aan welke resultaten er tot nu toe zijn behaald met deze aanpak. Tot slot gaan wij in op de rol die Qat speelt in de problematiek van een deel van de Somalische Groninger en welke maatregelen wij hebben genomen om de rol van Qat te beperken.

Somalische gemeenschap in Groningen

Per 1 november 2011 woonden er 281 personen in de stad van Somalische afkomst, waarvan 128 vrouwen en 153 mannen. Van hen zijn 98 personen jonger dan 18 jaar. Uit de meest recente minderhedenmonitor blijkt dat de Somalische gemeenschap het relatief slechter doet dan alle andere etnische culturele groepen in de stad. De Somalische gemeenschap wordt gekenmerkt door een groot aantal (multi)problemen op het gebied van alcohol- en middelenverslaving, werkloosheid, dak- en thuisloosheid, huiselijk geweld, schooluitval en psychosociale aandoeningen. Het aantal eenoudergezinnen ligt bij Somalische Groningers zes keer zo hoog als bij Groningers met een Nederlandse achtergrond. Met een gemiddelde leeftijd van 28 jaar van de eerste generatie en 5 jaar van de tweede generatie is de Somalische gemeenschap de jongste etnische culturele groep in de stad.

Activeringsproject

Het activeringsproject Somalische Groningers is in april 2010 van start gegaan. Wij hebben u hierover op 23 juni 2010 en op 14 juni 2011 schriftelijk

Aanpak van Qat in relatie tot de problematiek rond Somalische Groningers

geïnformeerd (raadsbrieven met kenmerk OS 11.2869709 en OS 11.2610113). Het project wordt voor een periode van drie jaar, te weten 2010, 2011 en 2012, uitgevoerd door de Stichting MJD. En heeft tot doel om samen met de lokale ketenpartners de problematiek van ongeveer 50 overlast veroorzakende Somalische Groningers in kaart te brengen en de individuele leden van de groep passende (activerings- en hulpverlenings)trajecten aan te bieden.

Projectorganisatie

Het project bestaat uit een projectgroep en een uitvoerend breed zorgoverleg. In de projectgroep werkt de stichting MJD nauw samen met de zelforganisatie Stichting Somaliërs in Groningen (SSG). De projectgroep komt regelmatig bijeen om individuele cliënten te bespreken, praktische afspraken te maken over de rol- en taakverdeling en de daaruit voortvloeiende acties. Het breed zorgoverleg vindt eens per twee maanden plaats en bestaat naast de stichting MJD en de SSG uit onder anderen WerkPro, VNN, Regiopolitie Groningen, De Huismeesters en Lefier. Het zorgoverleg is ook toegankelijk voor andere lokale partners die te maken hebben met deze problematiek. Doel van het zorgoverleg is om de stand van zaken aangaande de doelgroep te bespreken, de doelgroep in beeld te houden, de onderlinge samenwerking af te stemmen, signalen in te brengen en gezamenlijke acties in te zetten.

Aandachtsfunctionaris Somaliërs

Vanuit de stichting MJD is er 36 uur per week beschikbaar voor de functie van aandachtsfunctionaris Somaliërs. Deze uren zijn verdeeld over twee medewerkers, waarvan een van Somalische afkomst. Het aanstellen van een Somalische aandachtsfunctionaris is een bewuste keuze geweest met het oog op de gesloten en complexe cultuur van de Somalische gemeenschap, het wantrouwen van deze gemeenschap tegenover overheids- en hulpverleningsinstellingen en de specifieke problematiek van de doelgroep. Waaronder het Qatgebruik. Daarnaast is er vier uur per week een buurtmaatschappelijk werker beschikbaar voor specifieke vervolghulpverlening. Indien nodig worden de cliënten doorgeleid naar de reguliere hulpverlening van de MJD of andere instellingen. De aandachtsfunctionarissen werken intensief samen met de vrijwilligers van de SSG als het gaat om het bereiken, benaderen en toeleiden van de doelgroep.

Resultaten

1. Per augustus 2011 maakten 106 Somalische Groningers gebruik van de reguliere hulpverlening van de stichting MJD. Dit is ruim 37% van de totale Somalische gemeenschap in Groningen. In 2008 was dit 12% en in mei 2011 (ruim een jaar na de start van het activeringsproject) zelfs ruim 50% van de totale Somalische bevolking in de stad. Daarnaast namen 31 personen deel aan het activeringsproject, waarvan 24 mannen en 7 vrouwen. In mei 2011 waren dit er 23, allen man.

Aanpak van Qat in relatie tot de problematiek rond Somalische Groningers

- Het nakomen van afspraken en het onderhouden van contacten met de leden van doelgroep blijft lastig. De kracht van het project zit vooral in de vasthoudendheid van de hulpverleners en de SSG en de specifieke kennis over en ervaring met de Somalische doelgroep.
2. Er is goed zicht ontstaan op de hulpvraag van de doelgroep. Deze heeft vooral betrekking op inkomen/financiën, huisvesting en gezondheid, waaronder ook middelengebruik.
 3. De hulpverlener en de cliënt maken samen afspraken over de aanpak van de problematiek en leggen deze vast in een zogenaamd activeringsplan. Het intensief betrekken van de cliënt bij het vormgeven van het eigen plan zorgt voor betrokkenheid, maatwerk en concrete en haalbare doelen.
 4. De overlast veroorzaakt door de doelgroep is in de eerste helft van 2011 verder afgenomen.
 5. De afstemming tussen de verschillende lokale instellingen heeft geleid tot een toename van het aantal cliënten in de reguliere hulp- en dienstverlening.
 6. Er is een folder over het project opgesteld in het Nederlands en Somalisch als hulpmiddel om de doelgroep te informeren over en te motiveren om deel te nemen aan het activeringsproject.
 7. Er is een overleg opgestart met zorgverzekeraar Menzis toen bleek dat bij veel cliënten een betalingsachterstand ontstond omdat Menzis de eerste drie maanden zorgpremie in één keer afschreef. De MJD maakt op klantniveau afspraken met Menzis over een oplossing voor dit probleem.
 8. Samen met de stichting MJD en de SSG bekijken wij op welke wijze wij omgaan met het toenemende aantal Somalische vrouwen in de hulpverlening.
 9. Wij hebben op 30 maart 2011 minister Opstelten schriftelijk gevraagd welke maatregelen hij denkt te nemen om de invoer, distributie en gebruik van Qat aan te pakken.
 10. Wij hebben onze medewerking verleend aan een landelijk onderzoek van het Trimbos Instituut over 'Qatgebruik onder Somaliërs in Nederland'. De resultaten van dit onderzoek zijn in december 2011 verschenen.

Qat

Uit diverse gesprekken met hulpverlenende instanties, corporaties, lokale en landelijke Somalische organisaties en andere gemeenten in Nederland met een relatief grote Somalische gemeenschap is naar voren gekomen dat vooral het Qatgebruik, al dan niet in combinatie met alcohol, als een grote belemmering wordt gezien voor het welslagen van de activeringsaanpak. Daarnaast is er een signaal vanuit de huisartsen dat Qat in combinatie met alcohol tot hepatitis kan leiden. De opvatting dat het gebruik van Qat de problematiek van de Somalische gemeenschap versterkt en intensiveert wordt breed gedeeld. Ook binnen de Somalische gemeenschap. Minister Opstelten heeft in zijn antwoord op onze brief aangegeven te bekijken of Qat binnen afzienbare termijn op de lijst van verboden middelen geplaatst kan worden. Inmiddels hebben ook andere gemeenten de minister kenbaar gemaakt om

Aanpak van Qat in relatie tot de problematiek
rond Somalische Groningers

maatregelen tegen het gebruik van Qat in overweging te nemen. Op 10 januari 2012 heeft minister Opstelten aangekondigd om begin 2012 met een ontwerpbesluit te komen om Qat op lijst II van de Opiumwet te plaatsen.

In afwachting van een verbod op de invoer, de distributie en het gebruik van Qat hebben wij op lokaal niveau een inventarisatie gemaakt van de juridische mogelijkheden die wij op dit moment tot onze beschikking hebben om de overlast door het gebruik van Qat in en nabij de zogenaamde Qatpanden tegen te gaan. Vooral hoofdstuk 2 van de Algemene Plaatselijke Verordening, de wet Victor en eventueel de Voetbalwet bieden aanknopingspunten. De afstemming over de wijze waarop de Qatpanden worden aangepakt vindt plaats in de Lokale Driehoek. Met een landelijk verbod van Qat kunnen Qatpanden op termijn op basis van de Opiumwet aangepakt worden.

Tot slot zijn wij lid van het landelijke expertisenetwerk Integratiepositie Somalische Nederlanders. In dit netwerk is de aanpak van Qatgebruik een regelmatig terugkerend onderwerp, evenals de gevolgen van dit gebruik voor de problematiek van de gebruikers.

Effect aanpak Qat

Wij verwachten dat het verbieden van Qat een positief effect heeft op het hulpverleningsproces van de Somalische Groningers. Met een landelijk verbod van Qat krijgen wij een instrument in handen om de gebruikers aan te spreken op hun Qatgebruik, ook juridisch. De ervaring leert dat Somaliërs die geen Qat gebruiken in het algemeen beter aanspreekbaar zijn op hun houding en gedrag en meer open staan voor hulpverlening van buitenaf. Recent onderzoek van het Trimbos Instituut bevestigt dit beeld.

Wij informeren u opnieuw over de voortgang van het project na het verschijnen van de eindevaluatie in november 2012. Wij doen uw raad dan ook een voorstel over het wel of niet voortzetten van het project en/of het eventueel opnemen van het project in regulier beleid.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys